

چالش‌های داخلی و خارجی

پیشخوان

مرگ ملک عبدالله، پادشاه عربستان هنوز هم در صدر اخبار برخی رسانه‌ها از جمله «وال استریت ژورنال» است.

این روزنامه با اشاره به اینکه در یمن، بحرین، عراق و مصر همچنان بی‌ثباتی سیاسی و ناامنی وجود دارد پیش‌بینی می‌کند که اولین اقدام ملک‌سلیمان، پادشاه جدید این کشور تلاش برای برقراری ثبات در شبه‌جزیره عرب و در نگاه کلی تر در خاورمیانه است. این روزنامه با اشاره به نام‌های جدیدی که در صف اول رهبری عربستان مطرح شده‌اند از چالش‌های اجتماعی و اقتصادی به‌عنوان مهم‌ترین نگرانی‌های داخلی خاندان سعودی نام می‌برد.

یادداشت

اتحادیه اروپا و سیمای گله‌مند

اردوغان و داوداوغلو

محمدعلی دستمالی

تحلیلگر مسائل منطقه

رجب طیب اردوغان، رئیس‌جمهور ترکیه در ادامه برنامه سفر خود به کشورهای آفریقایی در جیبوتی، یک بار دیگر و این‌بار با الحی برافروخته‌تر، از اتحادیه اروپا گلایه کرد و نشان داد که پذیرفته نشدن عضویت کامل ترکیه در اتحادیه

اروپا، برای آنکارا از اهمیت بالایی برخوردار است. اردوغان در جیبوتی گفت: «برای ما مهم نیست که اتحادیه اروپا کشور ما را به عضویت رسمی بپذیرد یا خیر. ما در هر حال به تلاش خود ادامه می‌دهیم. اما در عین حال، اروپا را امتحان می‌کنیم و می‌خواهیم بدانیم که این اتحادیه می‌تواند ترکیه مسلمان را در درون خود پذیرا شود یا خیر.» از دیگر سو، احمد داوداوغلو، نخست‌وزیر ترکیه و رهبر حزب عدالت و توسعه نیز در اجلاس اقتصادی داوس اعلام کرد: «ترکیه حاضر نیست برای عضویت در اتحادیه اروپا، خود را خوار و زبون نشان دهد و با قامت راست و قدرتمند وارد این اتحادیه می‌شود.» لحن سخنان داوداوغلو، با ادبیات خاص حزب عدالت و توسعه و گفتمان ترکیه نوین و قدرت منطقه‌ای هماهنگ و منطقی است و در جمالات او این معنی نیز پنهان است که اتحادیه اروپا بنا به دلایل بسیاری باید ترکیه را به‌عنوان عضو کامل خود قبول کند که همه این دلایل، الزام اقتصادی نیستند. بلکه اهمیت نقش ترکیه در پیمان ناتو، جایگاه ترکیه در بالانس قدرت موقعیتی شرقی – غربی، روابط خاص ترکیه و آمریکا، تداوم پیروزی‌های حزب عدالت و توسعه و همچنین قرار گرفتن ترکیه در مسیر مذاکره و توافق با کردها، از دیگر دلایلی هستند که به‌زعم دولتمردان آنکارا، اروپا باید در برابر چنین دلایلی، کوتاه آمده و پذیرای ترکیه شود. ترکیه تاکنون دست به تغییراتی در حوزه‌های مختلف سیاسی، حقوقی، آموزشی و اجتماعی زده و برخی انتقادات دادگاه حقوق بشر و کمیسیون‌های مربوطه را لحاظ کرده اما در این مسیر هنوز هم اختلافات جدی بین اروپا و آنکارا وجود دارد.

از آنجایی که توجه به خاستگاه اجتماعی حزب عدالت و توسعه، سران این حزب را وادار به اقدامات خاصی در حوزه‌های اخلاقی و عمومی کرده، یاران اردوغان گاهی ناچار می‌شوند که منافع و مصالح حزبی خود را حتی بر توصیه‌های اروپا ترجیح دهند. به‌عنوان مثال، اعمال محدودیت‌های جدی درباره توزیع مشروبات الکلی، تدریس اجباری درس دینی در مدارس، مسائل قومی، مطالبات علویان و نمونه‌های دیگری از این دست، تنها بخش‌های معدودی از نقاط محل اختلاف ترکیه و اروپا هستند و به نظر می‌رسد توافق در این حوزه‌ها، در میانمدت، دشوار باشد. در پایان باید به این موضوع نیز اشاره کرد که سال جاری میلادی یعنی سال ۲۰۱۵ مصادف است با یکصدمین سالگرد رویدادهای ۱۹۱۵ میلادی. ارامنه جهان، به‌ویژه در آمریکا و فرانسه، تمام قدرت خود را به کار می‌گیرند تا اعمال فشار بیشتری روی ترکیه صورت بگیرد و دولت این کشور به‌طور رسمی، از بابت رویدادهای آن دوران از همه ارمنیان عذرخواهی کند. ناگفته پیداست که این مساله و همچنین چند و چون واکنش‌های ترکیه و اروپا به اعمال فشار سیاسی، اجتماعی و رسانه‌ای لابی‌های ارمنی، در پرونده عضویت ترکیه، بی‌تاثیر نخواهد بود.

خبر جهان

نشست مشورتی مسکو از امروز آغاز می‌شود

منابع آگاه سوری در گفت‌وگو با روزنامه الوطن سوریه اعلام کردند که بشار جعفری، نماینده دائم سوریه در سازمان ملل، هیات مذاکره‌کننده سوری در مسکو را همراهی می‌کند. ترکیب هیات سوری حاضر در نشست مسکو همان ترکیبی است که در کنفرانس ژنو ۲ حضور داشت. نشست مسکو ابتدا با برگزاری نشست میان شخصیت‌های مخالف برگزار می‌شود و هیات سوری برای مذاکرات روز چهارشنبه به مخالفان می‌پیوندد. نشست مسکو نشست مشورتی است که شرایط را برای نشست بعدی که در مسکو یا دمشق برگزار خواهد شد فراهم می‌کند. روسیه نیز مایل است که این نشست بدون مداخله بیگانگان و یک مذاکرات سوری – سوری باشد. مندر خدام، رئیس دفتر اطلاع‌رسانی هیات هماهنگی مخالفان نیز اعلام کرد که صفوان عکاش، احمد العساروی، عبدالمجید منجونه، ماجد حبو و خالد عیسی از اعضای مخالفان سوریه در این نشست حضور دارند. فاتح جاموس، یکی از رهبران جبهه تغییر و آزادی نیز اعلام کرد که قدری جمیل، مازن مغریه، یوسف سلمان و دو نفر از رهبران قبایل حضور دارند. از هیات کار ملی مخالفان نیز محمود مرعی و میس کربدی و سمیر العیطة و سه تن از اعضای احزاب حضور دارند. مخالفان سوری طی سه روز گذشته نشست مشورتی را در قاهره جهت ایجاد نقشه راهی برای حل بحران سوریه برگزار کرده بودند. این اخبار در حالی منتشر می‌شود که پیش از این مخالفان سوری اعلام کرده بودند قصد شرکت در نشست‌های مسکو را ندارند.

شیمای الصباغ، فعال چپ‌گرای مصری در مراسم چهارمین سالگرد انقلاب مصر به ضرب گلوله پلیس کشته شد.

عکس، Reuters [۵]

پیشخوان

مرگ ملک عبدالله، پادشاه عربستان هنوز هم در صدر اخبار برخی رسانه‌ها از جمله «وال استریت ژورنال» است.

این روزنامه با اشاره به اینکه در یمن، بحرین، عراق و مصر همچنان بی‌ثباتی سیاسی و ناامنی وجود دارد پیش‌بینی می‌کند که اولین اقدام ملک‌سلیمان، پادشاه جدید این کشور تلاش برای برقراری ثبات در شبه‌جزیره عرب و در نگاه کلی تر در خاورمیانه است. این روزنامه با اشاره به نام‌های جدیدی که در صف اول رهبری عربستان مطرح شده‌اند از چالش‌های اجتماعی و اقتصادی به‌عنوان مهم‌ترین نگرانی‌های داخلی خاندان سعودی نام می‌برد.

نشست پارلمان به تعویق افتاد

تداوم بلاتکلیفی در یمن

فرهیختگان| با وجود استعفای هفته گذشته رئیس‌جمهور یمن هنوز این مساله مورد بررسی قرار نگرفته و جلسه‌ای هم که قرار بود دیروز برای رسیدگی به استعفای عبد ربه برگزار شود، به تعویق افتاد تا همچنان بلاتکلیفی بر این کشور بحران‌زده حاکم باشد. روز گذشته پارلمان یمن اعلام کرد جلسه فوق‌العاده‌ای که قرار بود برای بررسی مساله استعفای عبدالربه منصور هادی از سمت ریاست‌جمهوری برگزار شود به تعویق افتاد. اما زمان مشخصی برای آن تعیین نشد. گمانه‌زنی‌های متفاوتی در مورد دلایل این تعویق مطرح شده است که نکاتی ازجمله درگیری‌ها در چند استان، مخالفت برخی جریان‌ها با استعفای منصور هادی، بستن مرزهای جنوب یمن با شمال این کشور،

تصمیم نمایندگان استان‌های جنوبی یمن برای عدم حضور در این جلسه، عدم حضور برخی نمایندگان که در خارج از کشور حضور دارند و سفر رئیس پارلمان به عربستان به‌عنوان مهم‌ترین دلایل تعویق جلسه پارلمان یمن عنوان شده‌اند. همزمان رایزنی‌هایی میان احزاب سیاسی برای حل بحران یمن صورت گرفته و هیاتی از حزب کنگره ملی یمن که علی عبدالله صالح، رئیس‌جمهوری سابق یمن ریاست آن را برعهده دارد، به صعدۀ رفتند تا در دیدار با عبدالملک حوثی، رهبر جنبش انصارالله یمن مواضع را هماهنگ کنند. همچنین در روزهای اخیر استان نفت‌خیز مارب در شمال یمن، به استان‌هایی که ناظرانی اعلام کرده و از صعدۀ دستور نمی‌پذیرند، پیوست. پنج استان عدن،

ظریف در کنفرانس خبری تاکید کرد

ایران پایبند به توافق، مقاوم برابر تحریم

محمدجواد ظریف و سوزان زواری | عکس،سید وحید حسینی | فرهیختگان [۴]

در ادامه این جلسه رسانه‌ای، ظریف درباره سفر به عربستان و نتایج آن و اظهاراتش در مصاحبه با آسوشیتدپرس مورد سوال قرار گرفت و در پاسخ گفت: «امیدوارم با همکاری برادران‌مان در پادشاهی سعودی بتوانیم بدون نیاز خارج‌جه ایران، با او در یک کنفرانس خبری مشترک شرکت کرد. این نخستین کنفرانس خبری ظریف پس از سفر به سوئیس و عربستان بود و از این نظر اهمیت ویژه خبری متوجه آن بود. در ابتدای این کنفرانس براساس عرف دیپلماتیک، ظریف به‌عنوان میزبان طی چند جمله به میهمان خود خیرمقدم گفت و نقش کرواتسی در برقراری گفت‌وگو به جای خشونت بین مسلمانان و اروپا را به‌دلیل مناسباتی که دولت این کشور با اقلیت مسلمان‌ش دارد برجسته دانست اما پوسیچ در سخنان آغازین خود پس از اینکه حق برخورداری کشورمان از انرژی صلح‌آمیز هسته‌ای را از سوی اتحادیه اروپا به رسمیت شناخت، عنوان کرد که تحریم‌ها علیه ایران وضع شده است و تنها زمانی که الزامات استفاده از انرژی اتمی به‌صورت شفاف از سوی ایران رعایت شود، در یک برنامه زمان‌بندی شده قابل رفع تدریجی هستند. او در این سخنان همچنین مذاکرات هسته‌ای ایران با ۵+۱ را در مرحله‌ای حساس و تاریخی برشمرد که در آستانه یک توافق قرار دارد و تنها کافی است طرفین از خود حسن‌نیت بیشتری نشان دهند.

محمدرضا احمدی|نیسا| کرواتسی نورسیده‌ترین کشور اتحادیه اروپاست که خانم وسنا پوسیچ، وزیر امور خارجه آن پس از ۱۰ سال به ایران سفر کرده است و پس از دیدار دیروز خود با محمدجواد ظریف، وزیر امور خارجه ایران، با او در یک کنفرانس خبری مشترک شرکت کرد. این نخستین کنفرانس خبری ظریف پس از سفر به سوئیس و عربستان بود و از این نظر اهمیت ویژه خبری متوجه آن بود. در ابتدای این کنفرانس براساس عرف

دیپلماتیک، ظریف به‌عنوان میزبان طی چند جمله به میهمان خود خیرمقدم گفت و نقش کرواتسی در برقراری گفت‌وگو به جای خشونت بین مسلمانان و اروپا را به‌دلیل مناسباتی که دولت این کشور با اقلیت مسلمان‌ش دارد برجسته دانست اما پوسیچ در سخنان آغازین خود پس از اینکه حق برخورداری کشورمان از انرژی صلح‌آمیز هسته‌ای را از سوی اتحادیه اروپا به رسمیت شناخت، عنوان کرد که تحریم‌ها علیه ایران وضع شده است و تنها زمانی که الزامات استفاده از انرژی اتمی به‌صورت شفاف از سوی ایران رعایت شود، در یک برنامه زمان‌بندی شده قابل رفع تدریجی هستند. او در این سخنان همچنین مذاکرات هسته‌ای ایران با ۵+۱ را در مرحله‌ای حساس و تاریخی برشمرد که در آستانه یک توافق قرار دارد و تنها کافی است طرفین از خود حسن‌نیت بیشتری نشان دهند.

شانه‌ای سرد

برای آغوش گرم مودی

فرهیختگان| رئیس‌جمهور آمریکا دیروز برای دومین بار طی دوران ریاست‌جمهوری خود به هند سفر کرد تا از این‌نظر در میان روسای جمهور آمریکا بی‌رقیب باشد. اما این سفر و آغوش گرم نخست‌وزیر هند که برای اوپاما در فرودگاه دهلی‌نو گشوده شده بود نشان از گرمای روابط دو کشور نیست. مجموعه‌ای از موضوعات مورد اختلاف میان واشنگتن و دهلی‌نو وجود دارد که سیاست‌های زیست‌محیطی، رابطه هند و چین، مخالفت هند

با برخی سیاست‌های امنیتی و دفاعی آمریکا ازجمله مواردی است که رابطه دو کشور را کمی پرتنش کرده است. اوپاما نیز دیروز به پنهان شرکت در مراسم روز جمهوری این کشور به هند رفته تا در حاشیه آن برای ارتقای روابط دوجانبه واشنگتن – دهلی‌نو با ناندرامودی، نخست‌وزیر هند دیدار و مذاکره کند. اوپاما دیروز و در کنفرانس خبری پس از اولین دور مذاکرات با نخست‌وزیر هند با اشاره به ناامنی‌های اخیر در خاورمیانه به دفاع از رویکرد خود پرداخت و اعلام کرد که نباید انتظار داشت هر جای دنیا که عملیات تروریستی انجام می‌شود آمریکا نظامیان خود را روانه آنجا کند. انتظار می‌رود اوپاما در این سفر مودی را برای ایجاد تغییراتی در مناسبات اقتصادی ترغیب کند تا شرکت‌های آمریکایی بتوانند در توافقی‌های هسته‌ای سرمایه‌گذاری کنند.

عکس، Reuters [۴]

یادداشت

ایران و عربستان از تقابل تا همکاری

دیده‌جهان

ایران و عربستان به‌عنوان دو قدرت منطقه‌ای خاورمیانه بیش از سه دهه است که روابط گرم و نزدیکی با هم ندارند. در سه و نیم دهه گذشته روابط دو کشور گاه تا مرز تنش‌های کم‌سابقه پیش رفته است و گاه (در دوران دولت‌های سازندگی و اصلاحات در ایران) با تنش‌زدایی، از سطح تقابل دو کشور کاسته شده اما هیچ‌گاه به گرمی نبوده است.

مرگ پادشاه سابق عربستان و روی کار آمدن پادشاه جدید در این کشور بار دیگر نقش دولت عربستان سعودی را در کانون توجهات جهانی قرار داده است. بدون‌شک عربستان کشور مهمی در منطقه، جهان اسلام و حتی جهان است و سیل سفر روسای دولت‌ها پس از مرگ عبدالله بن عبدالعزيز برای تسلیت‌گویی به خاندان حاکم این کشور، از همین اهمیت حکایت دارد.

ایران و عربستان پس از وقایع سال ۲۰۱۱ و تحولاتی که در غالب رسانه‌ها از آن با عنوان «بهار عربی» یاد شد، روابط سرد و گاه متشنجی داشته‌اند.

از نظر ایران دخالت عربستان در پرونده هسته‌ای ایران و فشارهای پیدای پنهان این کشور به کشورهای طرف مذاکره با ایران، اقدامی خصمانه تلقی می‌شود.

دو کشور همچنین در حوزه‌هایی از جمله سوریه، لبنان، بحرین و یمن در مرز تعارض آشکار منافع قرار گرفته‌اند.

با درگذشت پادشاه عربستان و روی کار آمدن شاه جدید در این کشور یکی از سوالات اساسی ناظران امکان یا عدم‌امکان بازسازی روابط بین تهران – ریاض است.

بر کسی پوشیده نیست که روابط فعلی بین عربستان و ایران در سطح مناسبی قرار ندارد و بازسازی روابط و رساندن آن به سطح همکاری کار و زمان زیادی می‌برد. به نظر می‌رسد دو دولت بزرگ منطقه نخست باید به تنش‌زدایی روآورند و برای این کار باید حوزه‌های مشروع نفوذ یکدیگر را به رسمیت بشناسند.

این نخستین گام در روند بهبود مناسبات تهران و ریاض خواهد بود در صورت وقوع این شرط به‌طور مشخص باید دولت عربستان بپذیرد ناآرامی در عراق و سوریه و لبنان در حکم ورود در حوزه مشروع نفوذ منطقه‌ای ایران است و به‌طور متقابل ایران نیز سرآمدی عربستان بر کشورهای عضو شورای همکاری خلیج فارس و شبه‌جزیره عربستان را می‌پذیرد. پس از این مرحله است که می‌توان به رفع بسیاری از بحران‌های جاری در منطقه امیدوار بود و پس از طی شدن دوره‌ای از تنش‌زدایی و اجرای اعتماد سازی می‌توان حتی سخن از همکاری دو کشور مهم منطقه در بسیاری از حوزه‌های مشترک از تأمین امنیت منطقه خلیج فارس و دریای عمان گرفته تا متعادل‌سازی قیمت نفت سخن گفت.

با توجه به پارامترهای موجود در سطح قدرت دو کشور ایران و عربستان، هیچ طرفی یارای حذف طرف مقابل را از معادلات منطقه ندارد و تقابل دو کشور تنها برای هر دو کشور هزینه‌زا خواهد بود، لذا بهترین راهکار تنش‌زدایی از راه به رسمیت شناختن حوزه‌های نفوذ منطقه‌ای، اعتمادزایی و در نهایت همکاری دو کشور است.

گزارش جهان

آیین، الضالع و لحج در جنوب و شبوه اعلام ناظرانی کرده و دستورات صناع را نمی‌پذیرند و تصمیم گرفته‌اند از هیچ مقامی که حامی عبد ربه منصور هادی نیست، اطاعت نکنند. این بی‌ثباتی سیاسی در یمن در حالی تداوم می‌یابد که اخیرا نهاد بین‌المللی «آکسفام» نسبت به وقوع فاجعه انسانی در یمن در صورت ادامه نابسامانی اوضاع در این کشور هشدار داد. به نوشته این سازمان «بیش از نیمی از ساکنان یمن نیازمند کمک‌های انسانی هستند و در صورتی که نابسامانی اوضاع ادامه داشته باشد، این کشور به سمت فاجعه انسانی پیش می‌رود. حدود ۱۶ میلیون نفر در یمن نیازمند کمک هستند و ۱۰ میلیون یمنی ازجمله ۸۵۰ هزار کودک از کمبود غذا و آب آشامیدنی رنج می‌برند.

محمدجواد ظریف و سوزان زواری | عکس،سید وحید حسینی | فرهیختگان [۴]

منطقه‌ای است و هشدار داد اگر آنها به مقصود خود دراین‌باره برسند «رفتار ما چیز دیگری خواهد بود.» دیروز بنیامین نتانیاہو، نخست‌وزیر رژیم صهیونیستی که یکی از مخالفان سرسخت پیشرفت فرآیند مذاکرات هسته‌ای ایران است، پس از جلسه هیات دولت این رژیم گفت که از هر دعوتی چه مطابق با شان دیپلماتیک و چه غیر از آن، که منافع آنها را تأمین کند استقبال می‌کند و به‌زودی در کنگره آمریکا سخنرانی خواهد کرد.

او مذاکرات هسته‌ای ایران را در فاصله چند هفته‌ای با یک توافق جامع با غرب توصیف کرد که ممکن است موجب ارتقای قدرت این کشور در عرصه سیاسی و هسته‌ای شود. در پایان جلسه مطبوعاتی ظریف و پوسیچ، رئیس دستگاه دیپلماسی ایران خبر از حضور ایران در کنفرانس امنیتی مونیخ در سطح وزیر امور خارجه داد اما احتمال برگزاری یک جلسه میان ایران و ۵+۱ در آن زمان در مونیخ نیستند و برنامه‌های حاضران نیز بسیار فشرده است. دور بعدی مذاکرات هسته‌ای میان ایران و آمریکا در سطح معاونان وزیر قرار است روز ۲۹ ژانویه (۹ دیماه) در استانبول ترکیه برگزار شود.

توکیدر تب و تاب آزادی دومین گروگان

فرهیختگان| با گذشت یک روز پس از پایان ضرب‌الاجل سه‌روزه داعش، یکی از دو زاینی به گروگان گرفته شده توسط این گروه کشته شد.

داعش با انتشار ویدئویی کشته شدن هارونا یوکاوا را اعلام کرد و شش‌روزه، نخست‌وزیر زاینی با تأیید آن، اقدام داعش را «غیرقابل بخشش و هولناک» قلمداد کرد. به گفته ایه در حال حاضر تلاش‌ها معطوف به آزادی کنجی گوتو،

دیگر گروگان زاینی داعش است. شبه‌شعب ویدئویی در اینترنت منتشر شد که در آن تصویری از کنجی گوتو، دیگر گروگان زاینی نمایش داده می‌شد که در آن عکسی در دست داشت که ظاهرا جسد سر بریده هارونا یوکاوا را نشان می‌داد. داعش پیشتر برای آزادی این دو گروگان زاینی درخواست ۲۰۰ میلیون دلار کرده بود. این مبلغ دقیقاً معادل رقمی است که نخست‌وزیر زاین در سفر خاورمیانه‌ای خود وعده آن را به کشورهای در حال جنگ با داعش داده بود. با این حال دیروز داعش ویدئویی دیگر را نیز منتشر کرد که در آن خواستار آزادی ساجده ریشاوی یک یخبگذار انتحاری در ازای آزادی دیگر گروگان زاینی خود شد.

عکس، Reuters [۴]